

Region Midtjylland

Byggeregulativ

UDKAST

Revideret 2011

Godkendt af regionsrådet den 2012

Indholdsfortegnelse

1.	INDLEDNING	4
1.1	Baggrund og formål	4
1.2	Byggepolitisk målsætning	4
1.3	Region Midtjylland – organisation	5
1.4	Bygherrefunktion	5
1.4.1	Generelt	5
1.4.2	Opgaver og ansvar i tilknytning til bygherrefunktionen	5
1.4.3	Bygherrefunktionens organisatoriske placering	5
1.4.4	Den praktiske varetagelse af bygherrefunktionen	6
2.	BYGGEREGULATIVETS ANVENDELSESOMRÅDE	7
2.1	Generelt	7
2.2	Kvalitetsfondsprojekter	7
2.3	Paradigmer	7
3.	FASEOPDELING	9
3.1	Generelt	9
3.2	De enkelte faser	11
4.	BYGGESAGENS PARTER	14
5.	BESLUTNINGSPROCES	16
5.1	Beslutningsproces – politisk og direktionsniveau	16
5.1.1	Mindre byggeopgaver – anlægsudgift op til kr. 10 mio. ekskl. moms	16
5.1.2	Større byggeopgaver – anlægsudgift på kr. 10 mio. ekskl. moms og derudover	17
5.1.3	Generelt om kompetence og anvisningsret	18
5.1.4	Underskrift	18
6.	RÅDGIVNINGSYDELSER	19
6.1	Rådgivningsform	19
6.2	Aftalegrundlag	19
7.	ENTREPRISER OG INDKØB	20
7.1	Entrepriseformer	20
7.2	Aftalegrundlag	20
7.3	Nye aftale- og samarbejdsformer	20
8.	UDBUDSREGLER OG - FORMER	22
8.1	Udbudsregler	22
8.2	Udbudsformer	22
8.2.1	Offentligt udbud	23
8.2.2	Begrænset udbud	23
8.2.3	Udbud efter forhandling	23
8.2.4	Projektkonkurrence	23
8.2.5	Konkurrencepræget dialog	23
8.2.6	Underhåndsbud	24
8.2.7	Annonceringspligt	24
8.3	Rådgivningsydelser	24
8.4	Varekøb	25
8.5	Entrepriser	25
8.6	Fastlæggelse af udbudsform	26
9.	GENNEMFØRELSE AF UDBUD	27
9.1	Udbudsprocessen/faser	27

9.1.1	Generelt	27
9.1.2	Offentligt udbud	27
9.1.3	Begrænset udbud	27
9.2	Planlægning og udbudsbekendtgørelse	27
9.3	Udvælgelse	28
9.4	Udbudsmateriale	28
9.5	Tilbudsafgivelse	28
9.6	Tildelingskriterier	29
9.6.1	Laveste pris	29
9.6.2	Økonomisk mest fordelagtige tilbud	29
9.7	Tildelingsproces	29
9.8	Forhandling/teknisk afklaring	30
10.	ØKONOMISTYRING	31
10.1	Økonomi	31
10.1.1	Generelt	31
10.2	Anlægsbevilling	31
10.3	Økonomistyring	31
10.3.1	Økonomisk kontrol og rapportering	31
10.3.2	Anlægsregnskab	31
10.3.3	Prisregulering	32
10.3.4	Sikkerhedsstillelse	32
10.4	Ansvar og kompetence	32

1. INDLEDNING

1.1 Baggrund og formål

For at opnå en ensartet styring og fælles principper for bygningsområdet er der udarbejdet retningslinjer for, hvorledes byggesager påbegyndes, planlægges, beslutes og styres med det formål at sikre et resultat, der er i overensstemmelse med de opstillede forventninger.

Nærværende byggeregulativ indeholder disse retningslinjer på overordnet niveau med hovedvægten lagt på mere principielle forhold.

Til varetagelse af den overordnede planlægning og styring af Region Midtjyllands opgaver inden for bygningsområdet defineres der en bygherrefunktion.

Gennemførelse af byggeopgaver skal ske under iagttagelse af Region Midtjyllands generelle bevilningsregler og i overensstemmelse med bestemmelserne i regionens delegerings- og kompetence-regler.

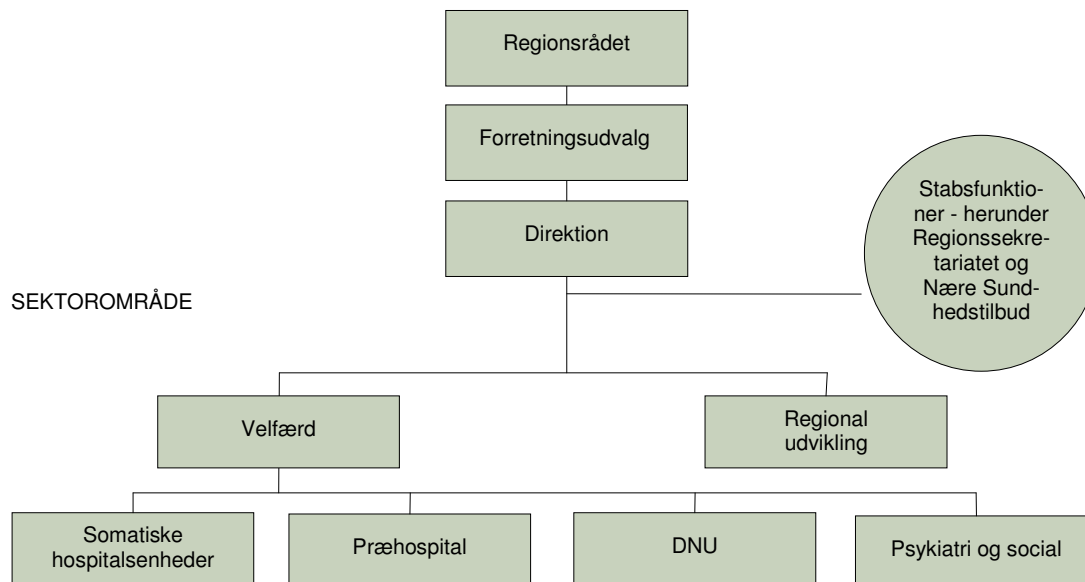
1.2 Byggepolitisk målsætning

De overordnede mål for den administrative håndtering af Region Midtjyllands bygninger og byggeopgaver kan beskrives under følgende temaer:

- Region Midtjyllands bygninger skal anvendes optimalt i relation til de funktioner, som bygningerne danner ramme om
- Region Midtjyllands bygninger skal vedligeholdes, så den kapital, der er anbragt i bygningerne sikres bedst muligt og bygningerne fremstår pæne, velfungerende og i orden
- Regionsrådet skal rådgives og vejledes kvalificeret og professionelt i alle spørgsmål om byggeri og bygninger i regionen
- Region Midtjylland skal som bygherre og ejendomsejer agere professionelt, pålideligt og troværdigt på den bygningsmæssige scene
- Nybyggeri skal tilrettelægges optimalt i henseende til økonomi, arkitektur, bygningsfysik, bæredygtighed samt tekniske anlæg og installationer
- Der skal til stadighed optimeres med hensyn til energiforbrug og miljø
- Arbejdsmiljø, herunder indeklimaforhold, skal varetages professionelt såvel ved nybyggeri som ved drift af bygninger
- Bygningsmassen skal dokumenteres fortløbende og i et omfang, så der til stadighed sikres overblik over bygningsmassens størrelse, anvendelse og kvalitet

1.3 Region Midtjylland – organisation

Organisationsplanen for Region Midtjylland er vist på følgende figur (figur 1):

1.4 Bygherrefunktion

1.4.1 Generelt

Region Midtjyllands bygherrefunktion varetages af det sektorområde eller den stabsfunktion, hvorunder den givne byggeopgave hører. Til ethvert projekt uanset størrelse, forankring og finansiering skal der entydigt være udpeget en *bygherre*.

1.4.2 Opgaver og ansvar i tilknytning til bygherrefunktionen

Varetagelsen af bygherrefunktionen indebærer blandt andet at sikre:

- At byggeopgaven er forankret i områdets faglige planlægning
- At byggeopgaven behandles politisk i overensstemmelse med bestemmelserne herfor i nærværende regulativ, herunder ved udarbejdelse af dagsorden med indstillinger
- At byggeopgavens bevillingsmæssige forudsætninger er rettidigt til stede
- At øvrige relevante parter inddrages rettidigt i byggeprocessen
- At Region Midtjyllands øvrige regelsæt overholdes, herunder blandt andet kasse- og regnskabsregulativet
- At der rapporteres om økonomi og risici
- At byggeopgaven afsluttes med udarbejdelse af anlægsregnskab
- At eksterne rammebetingelser, herunder relevante EU-direktiver og national udbuds- og tilbudslovgivning, overholdes
- At byggeopgavens juridiske dokumenter tilvejebringes, herunder
 - byggetilladelse
 - rådgiverkontrakter inkl. eventuel forsikring og sikkerhedsstillelse
 - entreprenørkontrakter inkl. eventuel forsikring og sikkerhedsstillelse

1.4.3 Bygherrefunktionens organisatoriske placering

Bygherrefunktionens varetagelse vil altid være knyttet til Region Midtjyllands organisatoriske opbygning. I henhold til Organisationsplan for Region Midtjylland, januar 2010, senest revideret i forbindelse med Omstillingsprojektet 2011, vil bygherrefunktionen organisatorisk være placeret således:

- Hospitalsledelsen på det hospital, hvor projekter inden for somatikken gennemføres
- Psykiatri – og socialledelsen for projekter i relation til behandlingspsykiatri og det sociale område
- Nære Sundhedstilbud / ledelsen for projekter i relation til sundhedshuse og lægeklinikker mm
- Regionssekretariatet for projekter på regionshusene
- Projektledelsen på Det Nye Universitetshospital, Skejby (DNU)

1.4.4 Den praktiske varetagelse af bygherrefunktionen

Den enkelte ledelse tilrettelægger selv, hvordan de praktiske opgaver i forbindelse med varetagelsen af bygherrefunktionen løses. Stabsfunktioner, herunder bygningskontoret, vil kunne inddrages.

2. BYGGEREGULATIVETS ANVENDELSESOMRÅDE

2.1 Generelt

Byggeregulativet gælder for alle regionens opgaver inden for bygningsområdet, hvortil der er knyttet en anlægsbevilling.

Almindelige, løbende reparations- og vedligeholdelsesarbejder, der afholdes af de løbende driftsbudgetter er ikke omfattet af byggeregulativet. Såfremt disse arbejder imidlertid er af en sådan karakter, at de berørte bygningers funktion og/eller arkitektur/fysik ændres væsentligt, skal byggeregulativets retningslinjer anvendes.

Byggeregulativets oplysninger om nationale og internationale rammebestemmelser så som Tilbudslovens og EU – udbudsdirektivets tærskelværdier er gældende for alle regionens byggeopgaver uanset om disse finansieres over drifts- eller anlægsbudgettet.

Pr. 1. juli 2011 blev statsbyggeloven ændret til "Lov om offentlig byggevirksomhed" og udvidet til at omfatte kommuner og regioner.

For kommunale og regionale byggerier med en entreprisensum på over 20 mio. kr. skal der fremover udføres totaløkonomiske beregninger, byggeprocessen skal digitaliseres, og mulighederne for samarbejde i OPP og partnering skal undersøges.

Klima – energi og bygningsministeriet vil løbende udgive bekendtgørelser og vejledninger, der understøtter disse områder.

Trafikanlæg og lignende er ikke omfattet af dette regulativ.

2.2 Kvalitetsfondsprojekter

For de byggerier der finansieres af Statens Kvalitetsfond er der udarbejdet særlige *Styringsmanualer*. Disse styringsmanualer er tilvejebragt på foranledning af det tidligere Indenrigs- og Sundhedsministeriet og baseres indholdsmæssigt på en rapport fra revisionsfirmaet KPMG af 2. oktober 2008 til Danske regioner: Økonomisk Styring af større anlægsprojekter/sygehusbyggerier.

I Styringsmanualerne er indarbejdet de anbefalinger og principper som følger af KPMG's rapport, blandt andet vedrørende politisk involvering og behandling, systematisk risikostyring og løbende risikorapportering. Styringsmanualerne gælder forud for Byggeregulativet.

2.3 Paradigmer

Byggeregulativets bestemmelser understøttes og detaljeres af en række standarder og vejledninger. Disse er:

- AB 92 med Region Midtjyllands tilføjelser og fravigelser
- ABT 93 med Region Midtjyllands tilføjelser og fravigelser
- Aconto
- Afleveringsprotokol
- Aftaleseddel
- Bankgaranti
- Byggeregnskab
- Entreprisekontrakt fag-, stor- og hovedentreprise
- Entreprisekontrakt totalentreprise
- Honoraraftale
- Designguides
- Standard for byggeprogram

- Standard for dispositionsforslag
- Standard for programoplæg
- Standard for projektforslag
- Tro og loveerklæring
- 1-års eftersyn
- 5-års gennemgang

Paradigmerne, der vedligeholdes af Bygningskontoret, er tilgængelige på Region Midtjyllands hjemmeside:

www.rm.dk/om+regionen/byggeri/vejledninger

3. FASEOPDELING

3.1 Generelt

Gennemførelsen af byggerier er præget af sædvaner og normer. Mellem byggeriets parter er der enighed om et fælles grundlag og bl.a. aftalt en række fælles dokumenter mv.

ABR 89 (Almindelige Bestemmelser for Teknisk Rådgivning og Bistand) er således et fælles aftalegrundlag for rådgivningsaftaler, og hertil hører F.R.I.'s (Foreningen af Rådgivende Ingeniører) og Danske Ark's (Danske Arkitekter) ydelsesbeskrivelser.

Disse ydelsesbeskrivelser bygger på, at byggeprocessen opdeles i en række faser, hvor der ved afslutningen af hver fase tages stilling til det foreliggende materiale, førend næste fase påbegyndes.

Ved denne opdeling i faser og successiv stillingtagen til indholdet i de enkelte faser sikres, at alene relevante løsninger/idéer viderebearbejdes. Såfremt et forslag ikke ønskes viderebearbejdet kan det standses ved afslutningen af en fase og de nødvendige justeringer mv. kan indarbejdes. Dette sikrer, at der ikke anvendes ressourcer på bearbejdning af ikke-realistiske projekter.

Faseforløbet er afhængigt af den valgte entrepriseform, hvorfor der i det følgende beskrives to forløb – nemlig ét for et traditionelt forløb med fag-, stor- eller hovedentreprise og ét for totalentreprise. Indholdet i de enkelte faser er i princippet ens for så vidt angår selve projektudarbejdelsen, men udbudsprocessen er forskellig.

For partnering (en samarbejdsform i et bygge- og anlægsprojekt, der er baseret på dialog, tillid, åbenhed og med tidlig inddragelse af alle parter) og OPP-projekter (Offentlig-Privat-Partnerskab) vil en tilsvarende opdeling af faser være hensigtsmæssig. Imidlertid vil visse faser eventuelt kunne rykkes frem til et tidligere tidspunkt eller udføres parallelt. I den konkrete situation vil dette skulle beskrives nærmere.

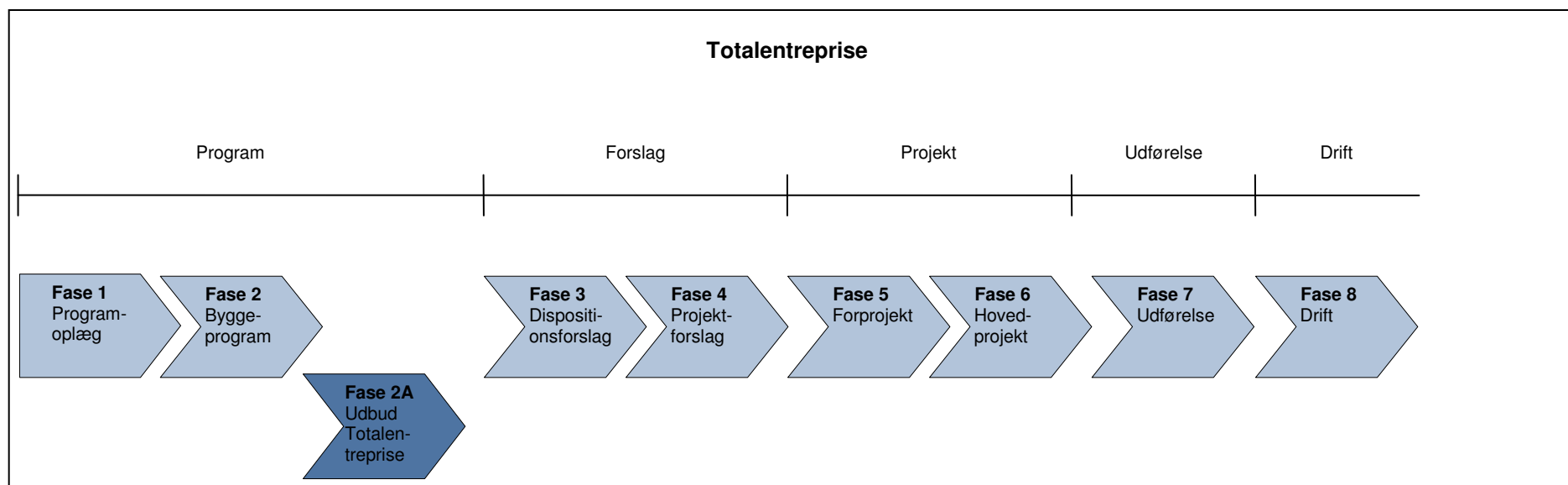
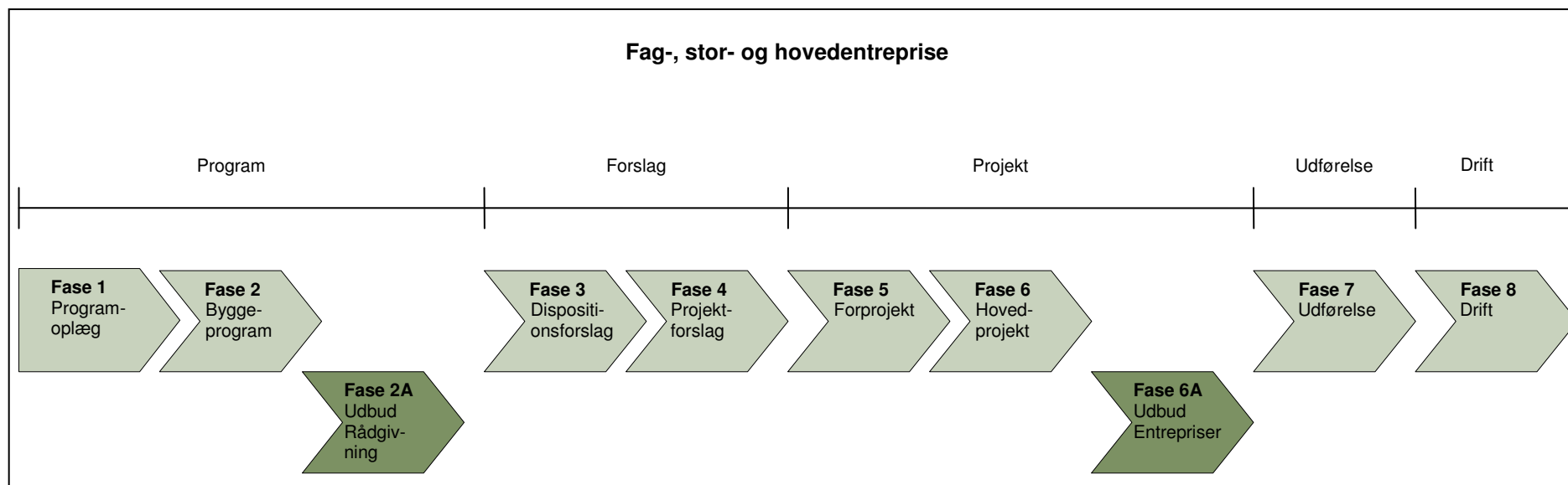
Forud for påbegyndelsen af et programoplæg er der inden for det pågældende område foregået en planlægning og analyse. Behovet for det pågældende projekt er konstateret og belyst, og en overordnet vurdering af anlægsbudgettet er foretaget.

Ved påbegyndelsen af et programoplæg startes planlægningen af det konkrete projekt, idet det således forudgående er vurderet, at projektet vil kunne realiseres.

I det følgende beskrives de to fasemodeller for henholdsvis fag-, stor- og hovedentreprise og for totalentreprise.

De angivne forløb beskriver et almindeligt procesforløb, men alt afhængig af projektets karakter, udbudsform, krav til tidsplan mv. vil varianter kunne optræde.

I det følgende afsnit omtales hovedformål og -indhold i de enkelte faser kortfattet.

3.2 De enkelte faser

FASE 1 – PROGRAMOPLÆG

Programoplægget er resultatet af den første bearbejdning af bygherrens behov og ideer. Oplægget indeholder analyser af de forhold, der har afgørende betydning for gennemførelsen af den aktuelle opgave.

Programoplægget behandler normalt følgende forhold:

1. Eventuel arealerhvervelse
2. Projektorganisationen
3. Overordnet tidsplan
4. Indledende stillingtagen til udbuds- og entrepriseform
5. Overordnet anlægsøkonomi
6. Plan for den videre proces

Hvis særlige forhold gør sig gældende, således at projektet skal gennemløbe en proces, der er anderledes end den beskrevet i byggeregulativet, anføres dette i programoplægget med angivelse af, på hvilke punkter afvigelser finder sted.

Disse afvigelser vil f.eks. kunne være krav om en tidsplan, der nødvendiggør, at beslutninger tages på et andet niveau eller et forløb, hvor flere faser forløber parallelt eller udgår.

For større og risikofyldte projekter skal der i programoplægget behandles initiativer til at reducere og/eller undgå disse risikofaktorer.

FASE 2 – BYGGEPROGRAM

Byggeprogrammet er en koordineret sammenfatning af bygherrens krav og ønsker til byggeriet. Programmet indeholder en beskrivelse af byggeriets funktion, en analyse af byggeriets gennemførlighed samt eventuelt et skitsemæssigt forslag til dets udformning.

I byggeprogrammet fastlægges opgavens økonomiske og tidsmæssige rammer samt oplysninger om projektorganisation, beslutningsprocedure og oplysninger af principiel karakter i relation til de tekniske muligheder for at gennemføre opgaven.

Byggeprogrammets udformning og detaljering vil være afhængigt af om byggeriet skal gennemføres med traditionel projektering eller som totalentreprise.

Ved en totalentreprise vil byggeprogrammet ved f.eks. til- og ombygningsopgaver ofte være suppleret med et skitsemæssigt forslag. Byggeprogrammet udgør det tekniske grundlag for totalentrepriseaftalen, hvorfor kravet til detaljering vil være større end, hvis det skal danne grundlag for et udbud af rådgivningen med efterfølgende traditionel projektering.

FASE 2A – UDBUD/RÅDGIVNING

Fasemodel/fag-, stor- og hovedentreprise

Fasen indeholder udbud af de nødvendige rådgivningsydelser i form af projektering, byggeledelse og fagtilsyn og projektopfølgning.

Udbuddet kan gennemføres på baggrund af et krav i EU's udbudsdirektiv, et krav om annonceringspligt eller et ønske om at skabe konkurrence om rådgivningsydelserne.

Såfremt udbud af rådgivningsydelser ikke finder sted, erstattes fasens indhold af en aftaleindgåelse med en udvalgt rådgiver.

Fasemodel – totalentreprise

Grundlaget for udbud af en totalentreprise er normalt byggeprogrammet – ofte suppleret med et skitsemæssigt forslag (specielt ved om- og tilbygninger). Udbud på grundlag af dispositionsforslag eller projektforslag vil også kunne forekomme.

Alt afhængigt af udbudsgrundlagets karakter vil tilbudsgiveren ofte aflevere et forslag til projektets udformning som en del af tilbuddet. Tilbuddet vurderes herefter ud fra en samlet afvejning af pris og teknik for det beskrevne forslag (økonomisk mest fordelagtige tilbud).

Imidlertid vil der i visse totalentrepriseudbud, hvor projektets udformning er fastlagt og den resterende frihedsgrad i projektudformningen begrænset, kunne være tale om totalentreprisetilbud, der vurderes efter kriteriet "laveste pris", eller at underkriteriet "pris" vægtes højere, hvis kriteriet er økonomisk mest fordelagtigt.

Totalentrepriseudbud kan enten gennemføres i henhold til EU's udbudsdirektiv (forventet enterprisesum større end tærskelværdien på 5 mio. Euro, der i perioden 2012-2013 svarer til kr. 37.245.500) eller i henhold til tilbudsloven (hvis den forventede enterprisesum er mindre end tærskelværdien).

FASE 3 – DISPOSITIONSFORSLAG

Dispositionsforslaget er en designmæssig bearbejdning af byggeriet gennemført på grundlag af det godkendte byggeprogram og udgør således et motiveret forslag til byggeopgavens løsning. Det skal være detaljeret i en sådan grad, at alle afgørende beslutninger vedrørende opgaven er truffet og indgår i løsningen.

FASE 4 – PROJEKTFORSLAG

Projektforslaget omfatter en bearbejdelse af det godkendte byggeprogram og dispositionsforslag i en sådan grad, at alle for projektet afgørende beslutninger er truffet og indgår i forslaget.

Det udgør et så gennemarbejdet forslag, at bygherren kan træffe endelig beslutning om opgavens æstetiske, funktionelle, tekniske, miljø – og bæredygtighedsmæssige og økonomiske løsning.

Projektforslaget er grundlaget for udarbejdelsen af et budget, der indgår som basis i en anlægsbevilling.

Det budgetansvar og den klausul om vederlagsfri omprojektering, som ofte indgår i rådgivningsaftaler, er normalt baseret på projektforslagets budget.

FASE 5 – FORPROJEKT

Forprojektet omfatter en gennemarbejdning af det godkendte projektforslag i et sådant omfang, at det kan danne grundlag for myndighedsgodkendelse. Forprojektet formulerer kvantitativt og kvalitativt et entydigt grundlag for den fortsatte detaljering og indgår som en integreret del af hovedprojektet.

Forprojektet kaldes populært "myndighedsprojekt", idet de fornødne principielle godkendelser skal indhentes i denne fase.

FASE 6 – HOVEDPROJEKT

Hovedprojektet fastlægger opgaven entydigt og med en sådan detaljeringsgrad, at det kan danne grundlag for endelig myndighedsgodkendelse, udbud og kontrahering samt udførelse.

Det bemærkes, at udbud af visse projektdelte kan finde sted på basis af et projekt, hvis detaljeringsniveau ikke er bearbejdet frem til hovedprojekt. Dette er almindeligt for f.eks. udbud af facader, elevatorer og ventilationsanlæg, hvor den pågældende entreprenør selv skal forestå den videre detailprojektering (funktionsudbud).

FASE 6A – UDBUD/ENTREPRISER

Grundlaget for tilbuddet er for fag-, stor- og hovedentrepriser det udarbejdede hovedprojekt.

Afhængigt af størrelsen af den samlede forventede tilbudssum for samtlige projektets bygge- og anlægsarbejder gennemføres tilbuddet i henhold til EU's udbudsdirektiv eller tilbudsloven (tærskelværdi på 5 mio. Euro, der i perioden 2012-2013 svarer til kr. 37.245.500).

Udbud

Det udarbejdede udbudsgrundlag udsendes til de bydende. Der foretages besvarelse af eventuelle spørgsmål i tilbudsfasen samt udsendelse af eventuelle rettelsesblade. Såfremt der er vurderet behov herfor, afholdes et orienteringsmøde for de bydende.

Licitation og kontrahering

De indkomne tilbud vurderes ud fra en på forhånd fastsat vurderingsmodel med tilhørende tildelingskriterier (laveste pris eller økonomisk mest fordelagtige tilbud). På basis heraf udarbejdes der indstilling om antagelse af entreprenører til arbejdets udførelse.

Indstillingen bilægges et ajourført overslag omfattende samtlige udgifter til projektets gennemførelse. Såfremt dette overslag er i overensstemmelse med den givne anlægsbevilling, kan aftaleindgåelse finde sted i henhold til retningslinjer for godkendelse. Det udarbejdede overslag danner derefter grundlag for den økonomiske styring af byggeriet.

FASE 7 – UDFØRELSE

Udførelsen af byggearbejdet finder sted på grundlag af hovedprojektet. Styring af økonomi, kvalitet og tid foretages ud fra anlægsbevillingen/ajourførte overslag samt rådgivnings- og entreprisekontrakterne.

Afleveringsforretning finder sted i henhold til AB 92/ABT 93.

Ved afleveringsforretningen overgår ansvaret for bygningen fra entreprenøren til bygherren, og den stillede garanti nedskrives fra de normale 15% til 10%.

I forbindelse med udbedringen af mangler vurderes størrelsen af et evt. tilbagehold.

Når byggesagens økonomi er afsluttet med entreprenøren og rådgivere, udarbejdes det endelige anlægsregnskab, og dette forelægges til godkendelse sammen med eventuelle bemærkninger i relation til overensstemmelse med anlægsbevillingen.

FASE 8 – DRIFTSFASEN

1-års eftersyn

Der gennemføres et 1-års eftersyn af byggeriet i overensstemmelse med AB92/ABT93.

Dette har væsentlig betydning for entreprenørens sikkerhedsstillelse, idet denne efter udbedring af konstaterede mangler nedskrives fra 10% til 2%.

Dette skal ske inden 1-års fristen er udløbet, idet sikkerhedsstillelsen på 10% ellers ikke længere er i kraft.

5-års eftersyn

Der gennemføres et 5-års eftersyn af byggeriet i overensstemmelse med AB 92/ABT 93, idet rådgiverens og entreprenørens ansvar forældes 5 år efter byggeriets aflevering (fase 7).

For at kunne gøre krav gældende over for rådgivere og entreprenørerne for fejl og mangler, er det en forudsætning, at der er udført almindelig vedligeholdelse af bygninger og installationer i driftsfasen.

Efter udbedring af eventuelle mangler frigives sikkerhedsstillelsen.

4. BYGGESAGENS PARTER

En byggesag vil normalt involvere mange parter. Disse parter vil have forskellige roller, der kan variere i byggeprocessens forløb.

Nedenfor er oplistet en række af de parter, der vil være involveret.

INTERNE PARTER I REGIONEN
Regionsråd Forretningsudvalg Direktion Koncernøkonomi, Bygning Sundhedsplanlægning, Psykiatri – og social, Nære Sundhedstilbud Institutioner (hospitaller, sociale institutioner mv.)/ Regionssekretariatet (administrative funktioner og øvrige opgaver) Projektorganisation
EKSTERNE PARTER
Funktionsplanlægger Bygherrerådgiver Juridisk rådgiver Projektrådgiver Entreprenører/leverandører

De anførte parter vil kunne have følgende "roller":

Godkende:	Tage stilling til det fremlagte materiale samt acceptere, at projektet går videre til næste fase.
Indstille:	Behandle og vurdere fremlagt materiale og anbefale/indstille til næste "instans".
Ansvar for gennemførelse:	Ansvarlig for at fasens aktiviteter bliver planlagt og gennemført iht. grundlaget. Indebærer ikke, at den pågældende part er den, der udfører ydelserne.
Medvirke:	Deltage i gennemførelsen af de aktiviteter, der skal finde sted i fasen. Fordelingen af opgaverne mellem de medvirkende parter vil variere fra fase til fase. Ofte vil flere parter være fælles om aktiviteterne, men i hvert enkelt projekt bør det klarlægges, hvem der varetager styringen og koordineringen. Denne opgavefordeling fastlægges i programoplægget. Medvirken vil således dække over a) varetage hele fasen – styring, koordinering, udarbejdelse og dokumentation

- b) bistå med en faglig ekspertise inden for en funktion eller et særskilt teknisk område

Medvirken vil ofte blive varetaget af parter uden for regionens regi – som f.eks. eksterne rådgivere.

Det skal fremgå af programoplægget og den redegørelse for projektorganisationen, der er en del heraf, hvilken rolle de enkelte parter skal spille i et givet projektforsøg.

Hvis ikke andet aftales, er ansvar og bygherrefunktion placeret som vist i følgende figur:

FASER	Somatik- ken / Hospitaller	Psykiatri og Social		Nære Sundhedstilbud		Regions Sekreta- riatet
		Behand- lings- psykiatri	Social- området	Sundheds- huse	Læge- huse	
Planlægning:						
- programoplæg	HL	PSL	PSL	NS	NS	RS
- politisk behandling	AI	AI	PSL	NS	NS	RS
- projektforslag	HL	PSL	KøB	HL	KøB	RS
- politisk be- handling	AI	AI	KøB	AI	NS	RS
Anlæg:						
- udbud	HL	PSL ¹⁾	KøB	HL	KøB	RS
- kontrakt	HL	PSL ¹⁾	KøB	HL	KøB	RS
- udførelse	HL	PSL ¹⁾	KøB	HL	KøB	RS
- anlægsregn- skab	HL	PSL ¹⁾	KøB	HL	KøB	RS
- politisk be- handling af anlægsregn- skab	AI	AI	KøB	AI	KøB	RS

Note 1) Opgaverne varetages i Risskov af Serviceafdelingen, på hospitalerne af de tekniske afdelinger, hvis der er indgået samarbejdsaftale herom og i øvrigt af Koncernøkonomi, Bygning.

HL = Hospital Ledelsen

AI = Aktivitets- og Investeringsplanlægning

PSL = Psykiatri og Socialledelsen

KøB = Koncernøkonomi, Bygning

NS = Nære Sundhedstilbud

RS = Regions Sekretariatet

5. BESLUTNINGSPROCES

Beslutningsprocessen for byggeopgaver kan opdeles i

- Beslutninger på politisk og direktionsniveau
- Beslutninger på andre niveauer

Førstnævnte behandles i det efterfølgende afsnit 5.1, medens det andet punkt fastlægges konkret i projektbeskrivelsen for de enkelte projekter.

Bevillingsreglerne fremgår af de årlige budgetbemærkninger, bind 2.

5.1 Beslutningsproces – politisk og direktionsniveau

Byggeopgaver, der er omfattet af byggeregulativet, opdeles i to kategorier.

- Mindre byggeopgaver med en samlet anlægsudgift (håndværkerudgifter og omkostninger) på op til kr. 10 mio. ekskl. moms
- Større byggeopgaver med en samlet anlægsudgift (håndværkerudgifter og omkostninger) på kr. 10 mio. ekskl. moms og derover

De nævnte beløbsgrænser vil blive justeret i overensstemmelse med prisudviklingen.

Nedenfor er beslutningsprocessen for hver af kategorierne illustreret skematisk med kommentarer tilknyttet.

5.1.1 Mindre byggeopgaver – anlægsudgift op til kr. 10 mio. ekskl. moms Fag-, stor- og hovedentreprise samt totalentreprise:

HOVEDFASER	DIREKTION	FORRETNINGS- UDVALG	REGIONSRAAD
Programoplæg ¹⁾	Indstilling	Indstilling	Beslutning
Anlægsregnskab ²⁾	-	-	Godkendes i forbindelse med regionens årsregnskab

Note 1): Anlægsbevilling forudsættes givet i forbindelse med behandling af programoplægget.

Note 2): Anlægsregnskab udarbejdes og fremlægges til administrativ behandling/godkendelse. De samlede anlægsregnskaber for disse opgaver (under 10 mio. kr. ekskl. moms) forelægges i forbindelse med årsregnskabet.

Ved de mindre byggearbejder beskrives projektet udførligt allerede i programoplægget, og projektforslaget forelægges derfor ikke til særskilt politisk/direktionsbehandling.

5.1.2 Større byggeopgaver – anlægsudgift på kr. 10 mio. ekskl. moms og derudover

A. Fag-, stor- og hovedentreprise

HOVEDFASER	DIREKTION	FORRETNINGS-UDVALG	REGIONSRAAD
Programoplæg ¹⁾	Indstilling	Indstilling	Beslutning
Projektforslag ²⁾	Indstilling	Indstilling	Beslutning
Aflevering/-Anlægsregnskab ³⁾	Indstilling	Indstilling	Beslutning

Note 1) Der ansøges om anlægsbevilling til projektering og øvrig rådgivningsbistand til og med projektforslag.

Note 2) Der ansøges om anlægsbevilling til gennemførelse af forprojekt, hovedprojekt og udbud samt udførelse.

Note 3) Der udarbejdes særskilt regnskab, der sammen med revisionsbemærkningerne forelægges for direktion og forretningsudvalg med henblik på samlet forelæggelse for regionsrådet.

B. Totalentreprise

HOVEDFASER	DIREKTION	FORRETNINGS-UDVALG	REGIONSRAAD
Programoplæg ¹⁾	Indstilling	Indstilling	Beslutning
Dispositionsforslag ²⁾	Indstilling	Indstilling	Beslutning
Aflevering/-Anlægsregnskab ³⁾	Indstilling	Indstilling	Beslutning

Note 1) Der ansøges om anlægsbevilling til gennemførelse af totalentrepriseudbud, herunder udarbejdelse af udbudsgrundlag. Udbudsgrundlaget kan bestå af a) et byggeprogram eller b) et dispositionsforslag (evt. udvidet på visse områder).

Note 2) a. Ved udbud på grundlag af et byggeprogram foreligger der ved afslutningen af totalentrepriseudbuddet et konkurrenceforslag fra totalentreprenøren, og dette konkurrenceprojekt svarer tilnærmelsesvist til et dispositionsforslag.
Der ansøges i denne situation om anlægsbevilling på baggrund af dette konkurrenceforslag/dispositionsforslag med tilhørende anlægsbudget.

b. Ved udbud på grundlag af et dispositionsforslag ansøges der om anlægsbevilling til den videre projektering og udførelse på grundlag af dette dispositionsforslag med tilhørende anlægsbudget.

Efter regionsrådets behandling af dispositionsforslaget samt tilhørende anlægsbevilling vil der blive gennemført et udbud på grundlag af det godkendte dispositionsforslag.

Note 3) Der udarbejdes særskilt regnskab, der sammen med revisionsbemærkningerne forelægges for direktion og forretningsudvalg med henblik på samlet forelæggelse for regionsrådet.

5.1.3 Generelt om kompetence og anvisningsret

Direktionens, forretningsudvalgets og regionsrådets godkendelse kræves ved ændringer i byggeopgaven, der medfører, at byggeopgaven opfylder et andet behov eller en anden funktion end forudsat i det godkendte grundlag, eller hvis opgavens omfang ændres væsentligt.

Såfremt licitationsresultatet ikke muliggør løsning af byggeopgaven inden for den fastsatte bevilling forelægges sagen for direktion og forretningsudvalg med henblik på samlet fornyet forelæggelse for regionsrådet.

Godkendelse af et licitationsresultat, der muliggør en løsning af byggeopgaven inden for den fastsatte bevilling, varetages af bygherren.

Godkendes af prækvalifikation sker administrativt (bygherre) såfremt andet ikke beslutes i den konkrete sag.

Beløb, afsat til imødegåelse af uforudseelige udgifter kan af den anvisningsberettigede (jf. afsnit 10) anvendes til dækning af udgifter som følge af uforudseelige merydelser i forbindelse med det godkendte projekt,

Regionens kasse- og regnskabsregulativ skal i øvrigt følges.

5.1.4 Underskrift

Underskrift af rådgiveraftaler, entrepriseaftaler, accepter og aftalesedler foretages af bygherren jævnfør pkt. 1.4.3. Den pågældende ledelse vil kunne delegere underskriftskompetencen til et andet led i sin organisation, eventuelt i form af et delegeringsnotat.

Attestation og anvisning af bilag vedrørende en byggeopgave følger i øvrigt de almindelige regler og regulativer.

6. RÅDGIVNINGSYDELSER

6.1 Rådgivningsform

Rådgivningsydelse i relation til byggeopgaver vil kunne være

- Bygherrerådgivning
- Projektrådgivning
- Juridisk rådgivning

Bygherrerådgivning kan anvendes helt eller delvist, hvor der i regionen ikke er den fornødne ekspertise og/eller kapacitet til, at egne ressourcer kan varetage bygherrefunktionen og styre sagen på bygherrens vegne. Bygherrerådgivning kan være aktuelt både i forbindelse med fag-, stor- og hovedentreprise og i forbindelse med totalentreprise.

Projektrådgivning vil være påkrævet ved alle opgaver og omfatter normalt udarbejdelse af projektmateriale, byggeledelse og fagtilsyn samt projektopfølgning. I forbindelse med totalentreprise foregår projekteringen i totalentreprenørens regi, hvorfor bygherren ikke har nogen aftale direkte med rådgiverne.

Projektrådgivningen vil kunne gennemføres som

- Totalrådgivning (én aftale med arkitekt/ingeniør – solidarisk hæftelse/eventuelt vil den ene part være underrådgiver)
- Delt rådgivning (flere separate aftaler med arkitekt og ingeniør(er))

Juridisk rådgivning vil primært kunne være påkrævet ved særlige udbuds- og aftalemæssige forhold.

6.2 Aftalegrundlag

Det aftalemæssige grundlag for rådgivningsydelser er baseret på ABR 89 (Almindelige Bestemmelser for teknisk Rådgivning og bistand) med nødvendige og hensigtsmæssige justeringer og supplement.

I afsnit 8 vil udbudsformer vedrørende rådgivning blive nærmere omtalt.

7. ENTREPRISER OG INDKØB

7.1 Entrepriseformer

Byggeopgaver vil kunne gennemføres ved blandt andet følgende entrepriseformer:

- Fagentrepriser (separate aftaler med de enkelte faghåndværkere)
- Storentrepriser (separate aftaler med grupper af flere faghåndværkere)
- Hovedentrepriser (en enkelt aftale omfattende alle udførende arbejder)
- Totalentrepriser (en aftale omfattende såvel udførelse som projektering)

Valg af den mest hensigtsmæssige entrepriseform afhænger blandt andet af:

- Projektets kompleksitet
- Projektets omfang
- Nybyggeri/ombygning
- Opretholdelse af igangværende drift i byggeperioden
- Krav til tidsplan
- Konkurrencesituationen på det pågældende tidspunkt

I hver enkelt situation skal der i forbindelse med programoplægget foretages et valg af den entrepriseform, som i den konkrete situation egner sig bedst.

7.2 Aftalegrundlag

Det aftalemæssige grundlag for entrepriseaftalerne vil være AB92 (Almindelige Betingelser for arbejder og leverancer) for fag-, stor- og hovedentrepriser og ABT93 (Almindelige Betingelser for Totalentreprise) for totalentrepriser – begge med nødvendige og hensigtsmæssige justeringer og supplement.

Regionsrådet har i efteråret 2011 vedtaget et forslag til retningslinjer for anvendelse af sociale klausuler om lære- og praktikpladser ved indgåelse af bygge- og anlægskontrakter.

Retningslinjerne indebærer, at der ved hver opgave foretages en konkret vurdering af opgavens egnet i relation til krav om lære- og praktikpladser, hvis opgaven forventes at have

- En varighed på 6 måneder eller mere, og
- Lønomsætninger på minimum 4 mio. kr. og/eller en kontraktværdi på minimum 10 mio. kr.

Såfremt opgaven vurderes egnet, stilles krav om, at mellem 3% og 6% af de stillinger, der anvendes til at opfylde kontrakten er praktikpladser.

Brugen af retningslinjerne skal evalueres af regionsrådet inden udgangen af 2013.

7.3 Nye aftale- og samarbejdsformer

Gennem de senere år er der fremkommet nye aftale- og samarbejdsformer for gennemførelse af bygge- og anlægsarbejder. Blandt disse nævnes:

- Partnering, som er en samarbejdsform mellem bygherre, rådgiver og entreprenør
- OPP (Offentlig-privat-partnerskab), som kan involvere finansiering, projektering, udførelse og drift

Pr. 1. juli 2011 er statsbyggeloven ændret til "lov om offentlig byggevirksomhed", og kommuner og regioner er herefter omfattet. Dette betyder, at mulighederne for anvendelse af de ovenfor nævnte samarbejdsformer skal undersøges for byggerier med en entreprisensum på over 20 mio. kr.

Såfremt disse former vil være relevante ved gennemførelse af regionens projekter, vil den nærmere proces være angivet i programoplægget.

8. UDBUDSREGLER OG - FORMER

8.1 Udbudsregler

Følgende væsentlige udbudsregler er gældende for regionernes udbud af tjenesteydelser, varekøb samt bygge- og anlægsarbejder.

- EU-udbudsdirektiv, Direktiv nr. 2004/18EF med tilhørende implementeringsbekendtgørelse af 15. juni 2011
- Tilbudsindhentningsloven (også kaldet tilbudsloven) i sammenskrevet form, angivet i lovbe- kendtgørelse nr. 1410 af 7. december 2007

Region Midtjylland er som offentlig instans forpligtet til at følge disse regler.

Formålet med udbudsreglerne er det offentliges (EU og folketing) ønske om at skabe konkurrence i forbindelse med aftaleindgåelser, og at offentlige ydelser udbydes på et konkurrencemæssigt grund- lag. Ved behandling af indkomne tilbud skal der ske en fair og lige behandling med baggrund i de opstillede regler.

For nærmere vurdering af hvilke regler, der aktuelt skal anvendes, er det væsentligt at skelne, om en ydelse kan betragtes som en tjenesteydelse, et varekøb eller et bygge- og anlægsarbejde:

En tjenesteydelse er

f.eks. rådgivning af forskellig karakter, projektering, byggeledelse, konsulentytelser, undersøgelser samt en række opgaver vedrørende drift og vedligeholdelse.

Et varekøb er

f.eks. indkøb af inventar eller udstyr/apparatur samt indkøb af diverse forbrugsvarer.

Et bygge- og anlægsarbejde er

f.eks. entreprenørydelser, håndværkerarbejde.

For fuldstændighedens skyld nævnes, at EU's forsyningsvirksomhedsdirektiv er gældende for virk- somheder, der falder ind under dette direktiv (f.eks. opgaver vedrørende vand- og energiforsyning, transport samt posttjeneste). Imidlertid vil de byggeopgaver, som forventes i regionens regi, ikke hø- re ind under denne type virksomheder.

De ovenfor angivne regelsæt omtaler en række tærskelværdier for værdien af de ydelser, som skal udbydes. Disse tærskelværdier er forskellige for bygge- og anlægsarbejder samt tjenesteydelser og varekøb. Værdien af den udbudte opgave er afgørende for hvilket regelsæt, der skal anvendes, og dette omtales nærmere nedenfor.

8.2 Udbudsformer

EU-udbudsdirektiv og tilbudsloven giver mulighed for anvendelse af forskellige udbudsformer, hvoraf nogle er sammenfaldende, og andre alene anvendes ved det ene af regelsættene. Nedenstående oversigt angiver de mest anvendte udbudsformer for opgaver med relation til byggeregulativets gyl- dighedsområde - med angivelse af hvilket regelsæt, den pågældende udbudsform vil kunne anvendes i forbindelse med. Oversigten er således ikke udtømmende.

Udbudsform	Udbudsdirektiv	Tilbudslov
Offentligt udbud	X	X
Begrænset udbud med forudgående prækvalifikation	X	X
Begrænset udbud uden forudgående prækvalifikation		X
Udbud med forhandling	X	
Projektkonkurrence	X	
Konkurrencepræget dialog	X	
Underhåndsudbud		X
Annonceringspligt		X

Udbudsformerne under tilbudsloven kan alene anvendes ved bygge- og anlægsarbejder (udførelsesmæssige arbejder) på nær annonceringspligt som alene vedrører tjenesteydelser og varer. De ovenfor nævnte udbudsformer kommenteres kortfattet nedenfor.

8.2.1 Offentligt udbud

Ved offentligt udbud (EU's udbudsdirektiv og tilbudsloven) anvendes udover udbudsbekendtgørelsen (EU-udbud) også annoncering i dagspressen, hjemmeside m.v. og alle kan afgive tilbud.

Kan anvendes ved velbeskrevne opgaver og oftest benyttes laveste pris.

8.2.2 Begrænset udbud

Begrænset udbud (EU's udbudsdirektiv og tilbudsloven) kan anvendes med prækvalifikation og iht. tilbudsloven også uden prækvalifikation.

Begrænset udbud anvendes ofte for at sikre en hensigtsmæssig udvælgelse af tilbudsgivere.

Inden udbud opfordrer bygherren ved en udbudsbekendtgørelse (EU-udbud) og ved annoncering firmaer til at melde sig som potentielle tilbudsgivere, hvorefter bygherren udvælger et antal tilbudsgivere, der deltager i tilbudsgivningen.

8.2.3 Udbud efter forhandling

Udbud efter forhandling (EU's udbudsdirektiv) kan undtagelsesvis anvendes i særlige tilfælde, f.eks. hvis den ønskede ydelse kun vanskeligt kan specificeres.

8.2.4 Projektkonkurrence

Projektkonkurrence (EU's udbudsdirektiv) eller arkitektkonkurrence/idékonkurrence anvendes, hvor bygherren ønsker nogle kreative forslag til udformningen af det ønskede byggeri med funktionelle, konstruktive, arkitektoniske og økonomiske løsninger.

Der kan anvendes såvel offentlig som begrænset procedure.

8.2.5 Konkurrencepræget dialog

Den konkurrenceprægede dialog er en udbudsform, der ikke fandtes i de tidligere udbudsdirektiver. Denne udbudsform, der kun må anvendes i visse særlige situationer, er en hybrid mellem udbud efter forhandling og et traditionelt udbudsforløb, dvs. et begrænset udbud. Den konkurrenceprægede dialog er en fleksibel udbudsprocedure, der giver ordregiverne mulighed for at drøfte løsningen af en opgave med potentielle tilbudsgivere.

Den konkurrenceprægede dialog sonder mellem en dialogfase og en fase, der indeholder egentlig tilbudsgivning. Der er en grundlæggende forskel mellem de to faser:

- I dialogen må ordregiver drøfte alle aspekter af kontrakten med den enkelte virksomhed, herun-

der de økonomiske forhold.

- I tilbudsgivningsfasen kan der alene ske en teknisk afklaring og præcisering samt justering af uklare elementer ved tilbuddet. Mulighederne for yderligere dialog eller forhandling er udtømte på dette tidspunkt.

Den konkurrenceprægede dialog er defineret i udbudsdirektivet, der også indeholder nærmere betingelser for, hvornår udbudsformen kan anvendes. Formen kan alene anvendes, når ingen af de øvrige former er egnede til det pågældende udbud.

8.2.6 Underhåndsbud

Underhåndsbud (kun tilbudsloven) er en mindre formel måde at få indhentet tilbud på for mindre bygge- og anlægsopgaver.

Bygge- og anlægsarbejder med en forventet samlet entreprisenummer under 3 mio. kr. kan udbydes som underhåndsbud ved, at der normalt rettes henvendelse til to til tre tilbudsgivere. Hvis fire tilbudsgivere anmodes om tilbud, skal dette være oplyst på forhånd, og det fjerde tilbud skal komme fra en tilbudsgiver uden for lokalområdet.

For forventede entreprisenummer under kr. 300.000 er det tilstrækkeligt at rette henvendelse til én tilbudsgiver.

8.2.7 Annonceringspligt

Siden 2007 har det været gældende, at der forud for indhentning af tilbud og tildeling af ordrer vedrørende tjenesteydelser og varekøb til en værdi større end kr. 500.000, men mindre end tærskelværdien for tjenesteydelser, skal gennemføres en annoncering i pressen eller i et elektronisk medie.

Selve tilrettelæggelsen og gennemførelsen af proceduren er ikke detaljeret beskrevet eller fastlagt i den pjece, som Konkurrencestyrelsen har udarbejdet, men overordnet påpeges, at intentionerne i loven skal efterkommes.

8.3 Rådgivningsydelser

Rådgivningsydelser er udbudsmæssigt en tjenesteydelse, som skal udbydes efter nedenstående regelsæt og med de angivne udbudsformer (kun de mest almindelige nævnes):

Rådgivning			
Forventet samlet honorar (ekskl. moms)	Kr. 0 – 500.000	Kr. 500.000 – 1.489.820 *)	Over kr. 1.489.820 *)
Regelsæt	Intet regelsæt	Tilbudsloven	EU's udbudsdirektiv
Udbudsform	-	Annonceringspligt	Offentligt udbud Begrænset udbud Projektkonkurrence

*) Det angivne beløb er gældende for 2012-2013.

Ved beregning af værdien af honoraret skal det samlede rådgivningshonorar for tilsvarende ydelser medtages.

For ydelser, hvis forventede værdi er mindre end kr. 500.000 ekskl. moms, forefindes ingen foreskrevne procedurer.

For ydelser mellem kr. 500.000 og tærskelværdien for tjenesteydelser 200.000 € (for perioden 2012-2013 svarende til kr. 1.489.820) er reglerne om annonceringspligt gældende.

For ydelser over tærskelværdien skal retningslinjerne i EU-udbudsdirektiv følges.

For udbud efter EU's udbudsdirektiv gælder for tjenesteydelser (og varekøb) en regel om undtagne ydelser. Grænser for den enkelte delydelse er for tjenesteydelser (og varekøb) på 80.000 € (for perioden 2012-2013 svarende til kr. 595.928). Den samlede værdi af de delydelser, som håndteres på denne måde, må ikke overstige 20% af den samlede kontraktværdi.

8.4 Varekøb

Varekøb og tjenesteydelser udbydes efter stort set de samme retningslinjer, hvorfor der henvises til afsnit 8.3.

Regler vedrørende undtagne delydelser er også gældende for varekøb.

8.5 Entrepriser

Udbud af entrepriseydelser er omfattet af tilbudsloven eller udbudsdirektivet – afhængigt af den forventede, samlede entreprisenummer. For forventede entreprisenummer over tærskelværdien for bygge- og anlægsarbejder på 5 mio. € (for perioden 2012-2013 svarende til kr. 37.245.500) skal EU's udbudsdirektiv anvendes.

Nedenstående oversigt angiver, hvilket regelsæt, der gælder for forskellige forventede, samlede entreprisenummer, samt mulige udbudsformer (kun de mest almindelige nævnes):

Bygge- og anlægsarbejder				
Forventet samlet entreprisenummer ekskl. moms	Kr. 0 - 300.000	Kr. 300.000 - 3.000.000	Kr. 3.000.000 - 37.245.500 *)	Over kr. 37.245.500 *)
Regelsæt	Tilbudsloven			EU's udbudsdirektiv
Udbudsform	• Offentligt udbud • Begrænset udbud med prækvalifikation • Begrænset udbud uden prækvalifikation • Underhåndsbud (1 stk. er nok)	• Offentligt udbud • Begrænset udbud med prækvalifikation • Begrænset udbud uden prækvalifikation • Underhåndsbud (2-3 stk.)	• Offentligt udbud • Begrænset udbud med prækvalifikation • Begrænset udbud uden prækvalifikation	• Offentligt udbud • Begrænset udbud

*) Det angivne beløb er gældende for 2012-2013.

Ved beretning af den samlede entreprisenummer skal samtlige entreprisearbejder medtages.

For udbud efter EU's udbudsdirektiv gælder en regel om undtagne delydelser. Dette betyder for et bygge- og anlægsarbejde, at en delydelse, hvis værdi er mindre end 1 mio. € (for perioden 2012-2013 svarende til kr. 7.449.100), ikke skal udbydes i henhold til udbudsdirektivet og ej heller i henhold til tilbudsloven. Dog må den samlede værdi af de således undtagne ydelser ikke overstige 20% af projektets samlede kontraktværdi.

Til præcisering og detaljering af disse regler er det for opgaver i Region Midtjylland gældende,

- at det for at opnå størst mulig konkurrence under indtryk af opgaven og markedssituationen er udgangspunktet, at alle bygge- og anlægsopgaver udbydes i offentlig licitation eller begrænset licitation med forudgående prækvalifikation.
- at såfremt det i en konkret sag vurderes mest hensigtsmæssigt at gennemføre udbuddet som begrænset uden prækvalifikation, skal der argumenteres separat herfor i forbindelse med den politiske behandling af programoplægget.
- at denne argumentation dog kan undlades for hele projektet, hvis projektets samlede entreprise-sum skønnes at være under de 10 mio. kr. ekskl. moms, eller for de enkelte entrepriser, hvis disse hver især skønnes at være under 300.000 kr. ekskl. moms.
- at det for totalentrepriseudbud er udgangspunktet, at udbuddet gennemføres som begrænset udbud med forudgående prækvalifikation.

8.6 Fastlæggelse af udbudsform

Det er bygherren, der ud fra en vurdering af opgavens karakter, tidsplan, konkurrencesituation mv. vælger den udbudsform, som findes mest velegnet til den aktuelle opgave. Valget af udbudsform vil normalt indgå som et punkt i det tilhørende programoplæg.

Udgangspunktet for valg af udbudsform er, at alle opgaver udbydes således, at der opnås størst mulig konkurrence under indtryk af opgaven og markedssituationen.

Udbudsstrategien indgår i programoplægget jf. pkt. 3.2 og forelægges Regionsrådet til godkendelse.

Udbudspligten kan afløftes ved enten et udbud af det konkrete projekt eller ved anvendelsen af eksempelvis en rammeaftale, (som forudsættes at have været i udbud og omfatter de pågældende ydelser).

9. GENNEMFØRELSE AF UDBUD

9.1 Udbudsprocessen/faser

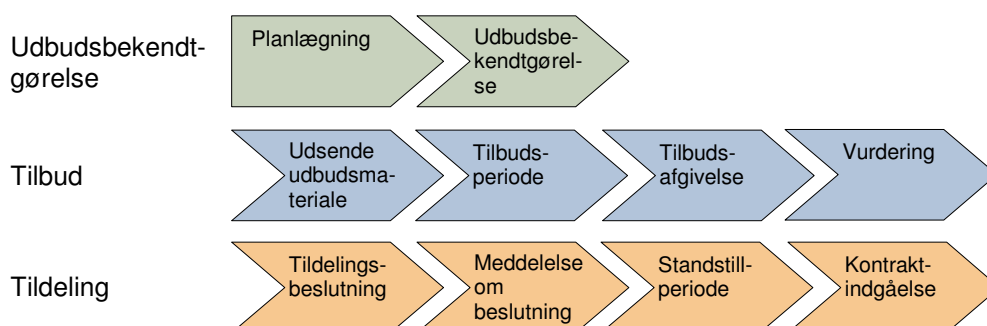
9.1.1 Generelt

De to mest almindelige former for udbud af opgaver i byggeregulativets regi er offentligt udbud og begrænset udbud, og disse to former beskrives i det følgende.

Endvidere anføres en række bemærkninger vedrørende væsentlige forhold i de enkelte faser af udbudsprocessen.

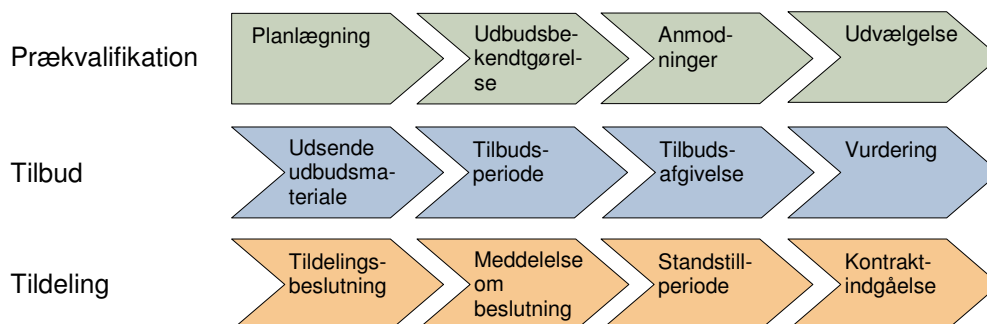
9.1.2 Offentligt udbud

Nedenfor beskrives faserne i en proces med offentligt udbud.

9.1.3 Begrænset udbud

Nedenfor beskrives faserne i en proces med begrænset udbud.

9.2 Planlægning og udbudsbekendtgørelse

Planlægningen af udbud er særdeles vigtig. Det er i de indledende dele af processen, at grundlaget og randbetingelserne for udbudsprocessen fastlægges. Derfor bør en række overvejelser om hele udbudsforløbet være gennemført inden afsendelse af en udbudsbekendtgørelse/annoncering.

Udbudsdirektivet angiver en række tidsfrister, som skal overholdes og indgå i planlægningen af det tidsmæssige forløb.

Når først udbudsbekendtgørelsen eller annoncen er fremsendt, er udbuddets forudsætninger lagt fast, og ændringer hertil kan alene (inden for visse begrænsninger) finde sted ved anvendelse af supplerende bekendtgørelser eller tilsvarende ved annoncer.

Udvælgelseskriterier og tildelingskriterier skal være afstemt, således at der ikke er gentagelser i disse.

Når udbudsbekendtgørelsen er afsendt, er det tilladt at henlede opmærksomheden hos potentielle prækvalifikationsansøgere/tilbudsgivere på det forestående udbud.

Endvidere skal der være fokus på, at der i henhold til de gældende retningslinjer er en række formelle krav til, hvad man må – og ikke må - anmode om i forbindelse med prækvalifikation og tilbudsgivning.

9.3 Udvælgelse

Udvælgelse er alene aktuelt ved begrænset udbud, og udvælgelsen skal finde sted på baggrund af kriterier angivet i udbudsbekendtgørelsen/annoncen.

Udbudsbekendtgørelsen giver mulighed for at angive en række mindstekrav til tilbudsgiverne, som skal være opfyldt for, at ansøgningen kan tages i betragtning.

Udvælgelsen finder herefter sted blandt de ansøgere, der opfylder mindstekravene.

Mindstekravene kan f.eks. vedrøre firmaernes økonomiske soliditet, omsætning, kapacitet og erfaring (referencer). Det er vigtigt, at de opstillede mindstekrav er relevante i forhold til den forestående opgave.

Kriterierne for udvælgelse vil typisk kunne være egnethed i forhold til den forestående opgave belyst ved f.eks. referencer eller lignende.

I henhold til reglerne skal der ved meddelelsen om resultatet af prækvalifikationen gives en kort redegørelse om baggrunden herfor, for at tidsfristerne for indgivelse af klage er gældende.

9.4 Udbudsmateriale

Til såvel offentligt som begrænset udbud skal der udarbejdes et udbudsmateriale, der beskriver den udbudte opgave samt angiver de betingelser, som vil være gældende for opgaven. Endvidere indeholder udbudsmaterialet krav til omfang og indhold af de dokumenter, som skal indgå i tilbuddet.

Et udbudsmateriale vil typisk kunne bestå af følgende:

- Udbudsbrev
- Udbudsbetingelser
- Aftaleudkast
- Supplerende bestemmelser (i forhold til ABR 89, AB 92 eller ABT 93)
- Tilbudsliste
- Opgavebeskrivelse (for bygge- og anlægsarbejde typisk tegnings- og materialebeskrivelser)

Ved offentligt udbud skal udbudsmaterialet foreligge umiddelbart efter afsendelsen af udbudsbekendtgørelsen, mens det ved begrænset udbud først skal foreligge, når udvælgelsen er afsluttet.

Ved begrænset udbud vil hele perioden, hvor prækvalifikationen forløber, kunne anvendes til at udarbejde udbudsmaterialet.

9.5 Tilbudsafgivelse

Tilbud vil kunne afgives på flere måder, f.eks. elektronisk, pr. post eller ved personlig overlevering. Det er vigtigt at sikre sig, at angivelsen af sted og sidste frist for aflevering af tilbud entydigt fremgår.

Ved bygge- og anlægsarbejder (entrepriser) er der som en speciel dansk bestemmelse krav om licitation, hvor tilbudsgiverne kan være til stede og få oplyst tilbudssummer og eventuelle forbehold fra samtlige tilbudsgivere.

Denne bestemmelse er ikke gældende for tjenesteydelser og varekøb.

9.6 Tildelingskriterier

I såvel udbudsdirektiv som tilbudslov er der mulighed for følgende to tildelingskriterier:

- Laveste pris
- Økonomiske mest fordelagtige tilbud

9.6.1 Laveste pris

Af udbudsmaterialet skal det entydigt fremgå, hvilken pris som vil indgå i vurderingen.

Forbehold kan håndteres ved, at udbyderen foretager en kapitalisering af forbeholdet, og at prisen herefter justeres for denne værdi.

Forbehold, der ikke kan kapitaliseres, medfører i henhold til regelsættet, at udbyderen ikke kan tage det pågældende tilbud i betragtning.

9.6.2 Økonomisk mest fordelagtige tilbud

Ved fastlæggelse af dette kriterium skal udbyderen fastlægge en række underkriterier, som vil indgå i vurderingen af tilbuddene. Disse underkriterier skal have relevans i forhold til den aktuelle opgave, og prisen vil typisk være ét af disse.

Som eksempler på mulige underkriterier angiver udbudsdirektivet f.eks. følgende:

- Kvalitet
- Pris
- Teknisk værdi
- Æstetik og funktionsmæssig karakter
- Miljøegenskaber
- Driftsomkostninger
- Rentabilitet
- Kundeservice og teknisk bistand
- Leveringsdato og leveringstid eller færdiggørelsestid

Ofte grupperes disse underkriterier i to grupper, nemlig

- Økonomi (pris)
- Kvalitet

Den interne vægtning mellem disse to underkriterier vil afhænge af den konkrete opgave. Hvis ydelserne er klart beskrevet og målbare, vil en større vægtning på økonomien være hensigtsmæssig (f.eks. rene entrepriseydelser er ofte med laveste pris ~ en vægtning på 100 %).

Jo mindre præcis ydelsen er beskrevet og fastlagt, jo mere taler for en højere vægtning af de kvalitative dele, som f.eks. beskrivelse af projektorganisationen og proces.

Vægtningen af økonomi vil normalt være beliggende i intervallet 30 – 70%, idet en lavere/højere vægtning i realiteten vil medføre, at økonomien ingen/afgørende betydning får.

Det skal præciseres, at det ved den enkelte opgave nøje må vurderes, hvad den mest hensigtsmæssige vægtning er.

9.7 Tildelingsproces

Når vurderingen af tilbuddene på ovennævnte grundlag er afsluttet, meddeles resultatet heraf til samtlige tilbudsgivere på samme tid.

I henhold til reglerne skal der forløbe mindst ti kalenderdage fra dagen efter afsendelse af denne

meddelelse (standstill-periode), førend der må indgås en aftale.

Såfremt standstill-perioden udløber på en lør-, søn- eller helligdag, skal der ifølge klagenævnets klagevejledning ske en forlængelse af klagefristen til udgangen af den førstkommende arbejdsdag.

9.8 Forhandling/teknisk afklaring

I forbindelse med udbud efter tilbudsloven vil der normalt være mulighed for efterfølgende forhandlinger med den lavest bydende (ved laveste pris) eller de tre tilbudsgivere bag de tre mest fordelagtige tilbud. Ved disse forhandlinger skal der iagttages en række generelle regler og principper om ligebehandling og gennemsigtighed.

I udbud efter udbudsdirektivet må der imidlertid normalt ikke føres forhandlinger, men alene foretages en teknisk afklaring

10. ØKONOMISTYRING

10.1 Økonomi

10.1.1 Generelt

Regionens delegerings- og kompetenceregler fastsætter, hvilke økonomiske beslutninger der træffes af regionsråd, forretningsudvalg henholdsvis administrationen.

De generelle regler for anlægsbevillinger indgår i de årlige budgetbemærkninger i bind 2: Bevillingsregler, Budgetoversigt samt Investeringsoversigt med bemærkninger.

Den økonomiske styring af byggeopgaven omfatter økonomisk kontrol, rapportering, regnskabsafleggelse og revision. Styringen varetages på grundlag af det godkendte budget for byggeopgaven.

10.2 Anlægsbevilling

Det er alene Regionsrådet, som kan afgive anlægsbevillinger.

Der skal være afgivet anlægsbevilling og rådighedsbeløb før der kan afholdes udgifter på et anlægsprojekt.

Der henvises til Bevillings- og kompetencereglerne i budgetbemærkningernes bind 2 omkring den økonomiske forvaltning af afgivne bevillinger og uddybende forklaring af de centrale begreber:

Begreb	Definition
Anlægsbevilling:	Gives til anlægsudgifter og indtægter under hovedkonto 1-4. Anlægsbevillinger godkendes særskilt til de enkelte anlægsarbejder. De kan være et- eller flerårige og kan gives i løbet af budgetåret.
Rammebevilling:	Rammebevillinger er puljer til en række anlægsprojekter med et bestemt formål f.eks. bygningsvedligeholdelse. Anlægsbevilling afgives samtidig med den afsatte rammebevilling. Rammebevillingens rådighedsbeløb udmøntes i løbet af budgetåret.
Rådighedsbeløb:	Rådighedsbeløb er styrende for de årlige anlægsudgifter. Rådighedsbeløb angiver den øverste grænse for de udgifter, der i et regnskabsår kan afholdes til et anlægsarbejde. Rådighedsbeløb har ingen selvstændig bevillingsmæssig betydning.

Koncernøkonomi afsætter bevilling og rådighedsbeløb i økonomisystemet jf. politisk beslutning. Anlægsprojekterne indsættes i investeringsoversigten, hvorefter udgiftskontering kan nu finde sted. Bemærk, der må ikke konteres på omkostningssteder, hvortil der ikke er afgivet bevilling.

10.3 Økonomistyring

10.3.1 Økonomisk kontrol og rapportering

Det er et krav, at der foretages en effektiv økonomistyring.

Bevillingshaver følger løbende op på forventet mer-/mindreforbrug i forhold til bevilling og rådighedsbeløb.

Forventede afvigelser og forklaringer herpå skal indarbejdes i økonomirapporterne.

Der skal udarbejdes retningslinjer for risikostyring af væsentlige anlægsprojekter. Det vil sige at anlægsprojekter med meget stor beløbsmæssig størrelse, korte tidsfrister, meget lange anlægsforløb og anden usikkerhed.

10.3.2 Anlægsregnskab

Der aflægges et anlægsregnskab efter arbejdets aflevering.

Anlægsregnskabet, hvor anlægsforbrug eller bevilling er på 10 mio. kr. eller derover, skal forelægges til godkendelse ved revisionen og efterfølgende forelægges regionsrådet.

Anlægsregnskabet baseres bl.a. på det udarbejdede byggeregnskab, og sammenhængen mellem de to betegnelser fremgår af nedenstående oversigt:

Begreb	Definition
Byggeregnskab:	Byggeregnskab føres løbende af byggeledelsen, som også udarbejder endeligt byggeregnskab ved arbejdets afslutning.
Anlægsregnskab:	Bygherren har ansvaret for udarbejdelse af anlægsregnskabet. Ud over de udgifter, der er indeholdt i byggeregnskabet omfatter anlægsregnskabet alle øvrige omkostninger til f.eks. jorderhvervelse, forsikring, evt. forrentning. Anlægsregnskabet skal således indeholde samtlige udgifter afholdt af anlægsbevillingen.

Som udgangspunkt skal anlægsregnskabet aflægges maksimalt tre måneder efter afleveringsforretningen til bygherren.

Et eventuelt merforbrug på et projekt overflyttes til bevillingshaverens driftsbudget jf. bevillings- og kompetencereglerne.

10.3.3 Prisregulering

Regionens budgetter for bygge- og anlægsopgaver udarbejdes ud fra et forventet byggeomkostningsindeks medio det pågældende budgetår.

Ved tilbudsindhentning af bygge- og anlægsopgaver afgives priserne normalt i henhold til retningslinjerne i "Cirkulære om pris og tid på bygge- og anlægsarbejder mv." Dette betyder normalt, at tyngdepunktet for de afgivne priser er 6 måneder længere fremme end licitationstidspunktet. Når licitationsresultater og anlægsbudgetter skal sammenlignes, skal der tages hensyn til de således forskellige prisniveauer.

Pris- og lønreguleringen af anlægsbudgettet knyttes som et generelt princip til udviklingen i byggeomkostningsindeks for boliger, 2. kvartal.

Der gennemføres en efterregulering af prisniveauet i regnskabsåret, når byggeomkostningsindekset for 2. kvartal er udmeldt af Danmarks Statistik. Efterreguleringen gennemføres dog kun i de tilfælde, hvor afvigelsen mellem budget og regnskab er større end +/- 0,5 %.

10.3.4 Sikkerhedsstillelse

Der stilles i almindelighed ikke sikkerhed for rådgivningsydelser.

Sikkerhedsstillelse for entrepriseaftaler følger regler i AB 92/ABT 93.

Garantistillelse (totalt eller nedskrevet) på kr. 30.000 eller derunder stilles ikke/frigives.

Bygningskontoret varetager på bygherrens vegne styringen af sikkerhedsstillelser for udførelse af entreprenørarbejder. Det omfatter bogføring af garantistillelser, nedskrivning og frigivelse. Bygningskontoret adviserer bygherren 3 måneder før nedskrivning fra 10 % til 2 % (1 år efter aflevering) og 3 måneder før frigivelse (5 år efter aflevering).

10.4 Ansvar og kompetence

Direktionens, forretningsudvalgets og regionsrådets godkendelse kræves ved ændringer i byggeopgaven, der medfører, at byggeopgaven opfylder et andet behov eller en anden funktion end forudsat i det godkendte grundlag, eller hvis opgavens omfang ændres væsentligt.

Beløb, afsat til imødegåelse af uforudseelige udgifter kan af den anvisningsberettigede anvendes til

dækning af udgifter, som følge af uforudseelige merydelser i forbindelse med det godkendte projekt.